

ISSN 1822-119X

Mokytojų ugdymas. 2010. Nr. 14 (1), 190-193

Teacher Education. 2010. Nr. 14 (1), 190-193

Daiva MALINAUSKIENĖ

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

NAUJOS TYRIMAIŠ GRĮSTOS IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO INFORMAVIMO SISTEMOS PROJEKTAVIMO GALIMYBĖS

NEW RESEARCH-BASED POSSIBILITIES OF DESIGNING THE SYSTEM OF INFORMING ABOUT PRE-SCHOOL AND PRE- PRIMARY EDUCATION

Šiaulių universiteto mokslininkės A. Juodaitytė, R. Gaučaitė, A. Kazlauskienė ŠMM užsakymu atliko tyrimą *Gyventojų informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą būklė ir patirtis*. Šio tyrimo pagrindu buvo gauti reikšmingi duomenys informavimo sistemos dėl švietimo pagalbos tėvams ir visuomenei kūrimo ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse įstaigose. Atliktas tyrimas parodė, jog kuriant švietimo pagalbos klausimais informacinę sistemą (visų pirma – tėvams) reikia išsiaiškinti jų lūkesčių ir poreikių įvairovę ir tik po to ieškoti tinkamo šios informacijos turinio ir jo pateikimo formų. Tyrimo pagrindu autorės parengė knygą *Informavimas apie ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą*, kurios vienas tikslų – patenkinti rinkos ekonomikos sąlygomis mūsų šalies visuomenėje padidėjusį informacijos poreikį bei imlumą jos turiniui, formoms, būdams.

Knygą sudaro trys skyriai. Pirmajame skyriuje *Visuomenės informavimas apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą įgyvendinant švietimo politiką*, remiantis įvairių Lietuvos ir užsienio mokslininkų (Barčkutė, Mikalauskiene, Simanauskas, 1994; Castells, 2005; Jarockytė, 2003; Fox, Akscyn, 1995; Probst, Raub, Romhardt, 2006; Skyrius, 1999 ir kt.) nuomone ir atliktais tyrimais (Epstein, 1994; Jordan, Snow, Porche, 2002; Faires, Nichols, Rickelman, 2002; Marlatt, 2005; Rutherford & Billig, 1995 ir kt.), pateikiamos informavimo kaip proceso ir kaip reiškinio sampratos bei jo esmė. Skyriuje akcentuojama, jog kokybiška informavimo sistema pripažįstama kaip svarbi paramos šeimai sistemos dalis, padedanti saugiai auginti sveikus ir išsilavinusius vaikus. Ji užtikrina švietimo plėtotę didindama prieinamumą, tęstinumą ir socialinį teisingumą. Autorės pažymi, kad „informacijos sklaida svarbi visoms pusėms: vaikams,

Researchers of Šiauliai University A. Juodaitytė, R. Gaučaitė, A. Kazlauskienė carried out the research “*State and Experience of Residents’ Informing about Pre-School and Pre-Primary Education*” as per order of the Ministry of Education and Science. Based on this research, significant data on information system regarding creation of educational support for parents and the society at pre-school and pre-primary institutions were obtained. The carried out research demonstrated that creation of the information system on the issues of educational support (in the first place for parents) requires finding out the diversity of their expectations and needs and only then looking for suitable content of this information and forms of its presentation. Based on the research, the authors wrote a book “*Informing about pre-school and pre-primary education and educational support*”, one of the aims of which is to meet the need of information, which has increased in the conditions of market economy in Lithuania, of increased receptivity to its content, forms and ways.

The book consists of three sections. In the first section *Informing the society about pre-school and pre-primary education and educational support, implementing the policy of education*, based on the opinion of Lithuanian and foreign researchers (Barčkutė, Mikalauskiene, Simanauskas, 1994; Castells, 2005; Jarockytė, 2003; Fox, Akscyn, 1995; Probst, Raub, Romhardt, 2006; Skyrius, 1999 et al.) and researches (Epstein, 1994; Jordan, Snow, Porche, 2002; Faires, Nichols, Rickelman, 2002; Marlatt, 2005; Rutherford & Billig, 1995 et al.), the authors present the conceptions of informing as a process and as a phenomenon and its essence. It is emphasized that quality informing system is acknowledged as an important part of support for the family that helps to grow healthy and educated children and ensures development of education, increasing availability, continuity and social justice. The authors note that “spread of information is

šeimoms, ugdymo institucijoms ir jose dirbantiems pedagogams bei visai visuomenei. Pabrėžiama, jog „tėvų informavimo ir švietimo sistema padeda suformuoti ugdymo institucijos ir tėvų partnerystės vertės suvokimą, apspręsti bendradarbiavimo formas ir turinį“ (Jodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p.13).

Atsižvelgiant į visuomenės socialinę poliarizaciją, ryškėjančią šeimų įvairovę (dirbančios, nedirbančios, pilnos, nepilnos, mišrios kalbos požiūriu ir kt.), skirtingus šeimų švietimo poreikius, būtina identifikuoti, kaip vykdoma švietimo politika visuomenės informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą aspektu. Tuo tikslu atlikta išsami Lietuvos švietimo dokumentų (*LR Švietimo įstatymas*, 2003; *Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos*, 2003; *Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija*, 1989; *Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija*, 2003; *Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašas*, 2005 ir kt.) apie visuomenės informavimą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aspektų turinio analizė.

A. Juodaitytė, R. Gaučaitė, A. Kazlauskienė (2009, p. 35–36), išanalizavusios svarbiausius švietimo dokumentus, teigia, jog visuomenės informavimas apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą yra paremtas hierarchine sistema: ŠMM – miestų / rajonų savivaldybės – ikimokyklinių / priešmokyklinių įstaigų vadovai – pedagogai – tėvai / vaikai; <.....> *Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcijoje* (1989) informacijos sklaida akcentuojama, kaip būtina sąlyga vaiko ugdymo efektyvumui, nes jos pagrindu galima įrodyti tėvams ir visuomenei kvalifikuoto vaikų ugdymo efektyvumą ir jo reikalingumą; *LR Švietimo įstatyme* (2003) numatytas informavimo turinys, kuris orientuotas į vaiko būklę, ugdymo poreikius, vaiko pažangą bei elgesį. Visiems ugdymo dalyviams (mokytojams, specialistams, teikiantiems specialiąją, psichologinę pagalbą, sveikatos priežiūros specialistams) šiame dokumente taip pat numatyta informavimo funkcija. *Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatuose* (2003) numatytas ne tik visuomenės informavimas, bet ir jos įtraukimas į ugdymo(-si) procesą. Šiame dokumente, papildančiame *Švietimo įstatymą*, akcentuojama, kad užtikrinant švietimo plėtotės prieinamumą, tęstinumą ir socialinį teisingumą būtina sukurti *šeimų pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistemą*. Autorės akcentuoja, kad švietimo politikos dokumentuose paminėti ne tik informacijos teikėjai, turinys, bet numatyta sukurti informavimo ir konsulta-

important to all parties: children, families, educational institutions and its pedagogues and the whole society. It is emphasized that “the system of parents’ informing and education helps to form the perception of value of partnership between the educational institution and parents, determine forms and content of cooperation” (Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p.13).

Considering social polarisation of the society, diversity of families that becomes more distinct (working, non-working, nuclear families, single-parent families, mixed with regard to language, etc.), different needs of families, it is necessary to identify how the policy of education in the aspect of informing the society about pre-school and pre-primary education is implemented. With this aim a comprehensive content analysis of documents on education of Lithuania (*Law on Education of the Republic of Lithuania*, 2003; *Provisions for the National Education Strategy 2003 – 2012*, 2003; *The Concept of Pre-School Education of Children in Lithuania*, 1989; *The Concept of National Policy on the Child’s Welfare*, 2003; *Description of the Order of Organisation of Pre-Primary Education*, 2005 et al.) about informing of the society in the aspects of pre-school and pre-primary education was carried out.

Having analyzed the most important documents on education, A. Juodaitytė, R. Gaučaitė, A. Kazlauskienė (2009, p. 35-36), state that: informing of the society about pre-school and pre-primary education is based on the hierarchic system: Ministry of Education and Science – municipalities of cities/regions – heads of pre-school/pre-primary institutions – pedagogues – parents/children; <.....> . In *The Concept of Children’s Pre-school Education of Lithuania* (1989) spread of information is emphasized as a necessary condition for making the child’s education more effective because it can serve as a basis for proving efficiency and necessity of children’s qualified education for parents and the society; *Law on Education of the Republic of Lithuania* (2003) foresees the content of informing that is directed to the child’s status, educational needs, the child’s progress and behaviour. This document also foresees the function of informing for all participants of education (teachers, specialists who provide special, psychological support, health care specialists). *Provisions for the National Education Strategy 2003 – 2012* (2003) foresee both informing of the society and its inclusion in (self-)education processes. This document, which supplements *the Law on Education*, emphasizes that ensuring availability, continuity and social justice of development of education, it is necessary to create *the system of pedagogical informing and counselling of families*. The authors emphasize that documents on the policy of education list not only suppliers, content of information but also a plan to create a pedagogical type system of informing and counselling.

Currently many countries pay increasingly more

vimo sistema, kuri turi būti pedagoginio pobūdžio.

Pastaruoju metu daugelyje valstybių vis didesnis dėmesys skiriamas šeimos ir ugdymo institucijos sąveikos ryšių stiprinimui. Ieškoma būdų, kaip įtraukti tėvus ir visuomenę į švietimo politikos kūrimo ir įgyvendinimo procesus, atliekami įvairūs šios srities tyrimai. Siekdamas, kad ikimokyklinio / priešmokyklinio amžiaus vaikų, tėvų ir bendruomenės informavimas šalyje būtų veiksmingesnis knygos antrajame skyriuje *Visuomenės informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą užsienio šalyse patirties įvairovė* mokslininkės daug dėmesio skiria Europos Sąjungos šalių, Skandinavijos, Japonijos bei JAV, kurių informavimo sistema gali būti priimtina Lietuvai, patirties šioje srityje analizei.

Analizuojant užsienio šalių patirtį akcentuota, kad „visuomenės informavimas suvokiamas ne tik kaip neatsiejama bendradarbiavimo sistemos bei ugdymo institucijos kultūros dalis, bet ir kaip šalies švietimo politikos dalis (Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p. 40).

JAV, Japonijos, Skandinavijos, daugelio Europos Sąjungos šalių švietimo politikoje *ryški orientacija į šeimos ir ugdymo institucijos ryšių stiprinimą*. Laisvos rinkos sąlygomis informacija atlieka ypatingą vaidmenį – sudaro sąlygas ir galimybes tėvams rinktis ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo įstaigą, dalyvauti jos veikloje ir valdyme, o įstaigai konkuruoti. Tačiau informacija turi būti pateikiama ne bet kaip ir ne bet kokia. Siekiant laisvos rinkos sąlygomis būti konkurencingiems, iškyla poreikis informaciją pateikti diferencijuotai skirtingiems tėvų ir visuomenės sluoksniams taip, kad ji būtų prieinama ir lengvai suprantama. Autorės aptarusios kai kuriuos bendruosius tėvų ar kitų suinteresuotų visuomenės grupių informavimo bruožus apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą užsienio šalyse, juos detaliau analizuoja, remdamosios įvairios patirties pavyzdžiais daugelio ES ir JAV bei Japonijos šalių kontekste, nes savita kiekvienos šalies kultūra, ekonominė ir politinė situacija turi didelės įtakos informacijos sklaidai ir komunikavimo kultūrai.

Knyga skirta plačiam skaitytojų būriui: miestų, rajonų savivaldybių administratoriams, švietimo skyrių vedėjams, specialistams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų vadovams, pedagogams bei visoms visuomenės grupėms – visų pirma tėvams, šeimos ir vaiko interesus atstovaujančioms nevyriausybinėms organizacijoms, suinteresuotoms informavimo kokybės gerinimu ikimokyklinio ir

attention for enhancement of interaction relationships between the family and the educational institution, ways how to involve parents and society in the processes of creation and implementation of the policy of education are searched for, various researches in this area are carried out; therefore, seeking to make informing of parents of pre-school/pre-primary age children and the community more efficient, in the second section of the book *Diversity of experience of informing the society about pre-school and pre-primary education and educational support abroad*, the researchers pay much attention to the analysis of experience of the EU countries, Scandinavian countries, Japan and the USA in this area .

Analysing the experience of foreign countries, it was highlighted that “informing of the society is perceived not only as an integral part of the cooperation system and culture of the educational institution but also as a part of national educational policy (Juodaitytė, Gaučaitė, Kazlauskienė, 2009, p.40).

The policy of education of the USA, Scandinavian countries, Japan, many other countries of the EU is clearly *directed to enhancement of relations between the family and educational institutions*. In the conditions of free market information plays a particular role: creates conditions and opportunities for parents to choose a pre-school/pre-primary educational institution, take part in its activities and management and for the institution to compete. However, information provided must be not any information and it should be provided not anyhow. Seeking to be more competitive in free market conditions, there is a need *to present information in different ways* for different layers of parents and the society so that *it is available and easily understandable*. Having discussed certain general features of informing parents or other interested groups of the society about pre-school/pre-primary education and educational support abroad, the authors elaborate them on the basis of various examples of experience in the context of many EU countries, the USA and Japan because peculiar culture of a separate country, economical and political situation have big influence on spread of information and culture of communication.

The book is dedicated to a broad circle of readers: administrators of municipalities of cities, regions, heads of departments of education, specialists, heads of pre-school and pre-primary educational institutions, pedagogues and all groups of the society; in the first place parents, non-governmental organisations representing the interests of the family, the child, which are interested in improvement of quality of informing in the sector of pre-school and pre-primary education. The researchers disclosed that administrations of municipalities of cities and regions insufficiently participate in the creation of pre-school/pre-primary educational institutions. This activity is

priešmokyklinio ugdymo sektoriuje. Tyrėjos atskleidė, jog miestų ir rajonų savivaldybių administracijos nepakankamai dalyvauja ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo įstaigų kūrimo procese. Šią veiklą deleguoja ugdymo įstaigų vadovams, o pastarieji – pedagogams, kurie, jų nuomone, turi tiesioginį kontaktą su tėvais. Tokiu būdu informacija apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų teikiamą pagalbą vartotojams pateikiama ne tiesiogiai, o per tarpininkus, t. y. per įstaigų vadovus. Tai sumenkina tiek informacijos turinio, tiek ir jos formų valdymo galimybes. Dėl šios ir kitų priežasčių ši knyga labiausiai turėtų sudominti pedagogus praktikus, kurie knygoje ras konkrečių patarimų ir reikšmingų rekomendacijų dėl informavimo sistemos projektavimo galimybių apie teikiamą švietimo pagalbą įvairiais ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymoklausimaistėvams ir kitoms šia informacija suinteresuotosioms visuomenės grupėms.

Minėti klausimai išsamiai aptarti trečiajame knygos skyriuje *Visuomenės informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą situacija Lietuvoje: lūkesčiai ir galimybės*.

delegated to heads of educational institutions, and the latter delegate it to pedagogues, who in their opinion have direct contact with parents. This way information about support provided by pre-school/pre-primary educational institution for users is provided not directly but through intermediates; i.e. through the heads of institutions. This reduces the possibilities of both the content of information and of managing its forms. Due to this and other reasons, this book should be most interesting for pedagogues-practicians, who will find concrete pieces of advice in the book and significant recommendations regarding possibilities of designing the system of informing about provided educational support on various pre-school and pre-primary issues for parents and other groups of the society that are interested in this information.

The above mentioned issues are comprehensively discussed in the third section of the book *Situation of informing the society about pre-school and pre-primary education and educational support in Lithuania: expectations and possibilities*.

DAIVA MALINAUSKIENĖ

Socialinių mokslų (edukologijos) daktarė,
Šiaulių universiteto Edukologijos katedros docentė,
vedėja.
Mokslinių interesai: ikimokyklinis ir priešmokyklinis
ugdymas, vaikų metaforinio mąstymo lavinimas.

Doctor of Social Sciences (Education Studies),
Associate Professor, Head of the Department of
Education Studies.
Research interests: pre-school and pre-primary
education, development of children's metaphoric
thinking.

*Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: malinauskai@splius.lt*